

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Právo a spravedlnost:
Kurt Blaschtowitschka před mimořádným lidovým soudem

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2014

VII. ročník SVO

Autor: Daniela Němečková

Konzultant: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.

1. estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval(a) samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 14. 4. 2014

.....
Daniela Němečková

2. Obsah

1. <i>estné prohlášení</i>	2
2. <i>Obsah</i>	3
3. <i>Úvod</i>	4
4. <i>Osoba Kurta Blaschtowitschky</i>	7
5. <i>Retribu ní dekret</i>	8
6. <i>Zahájení trestního stíhání</i>	10
7. <i>Obžaloba</i>	12
7.1. <i>První bod obžaloby</i>	12
7.2. <i>Druhý bod obžaloby</i>	15
7.3. <i>T etí bod obžaloby</i>	16
8. <i>Vyhlášení rozsudku</i>	18
9. <i>Záv rem</i>	20
10. <i>Prameny</i>	25
11. <i>P ílohy</i>	

3. Úvod

Případ Kurta Blaschtowitschky je i dnes velkou otázkou pro ty, kteří chtějí zjistit pravdu, zda se stal obětí politického procesu nebo se jednalo o osobu, kterou dostihla po válce spravedlnost. Tato otázka dodnes nebyla spolehlivě vyřešena. O ošistní jména tohoto bývalého německého státního zástupce se pokusil Jaroslav Pospíšil v knize *Hyeny*.¹ Tato publikace má jeden podstatný nedostatek: kniha sice obsahuje výčet veškeré použité literatury, která se ovšem konkrétně nedozví prameny k jednotlivým kapitolám a tím si i v některých závěry ověřit.² U kapitoly K. Blaschtowitschky pravdu podobně vycházel jen z vyšetřovacího spisu uloženého ve *Státním oblastním archivu* (dále jen „SOA“) v Praze,³ jelikož kapitola o něm neobsahuje informace nad rámec obsahu spisu.

O Blaschtowitschkově ženě byl dokonce natočená českou televizí dokument s názvem *Vizovická Mata Hari*.⁴ Tento dokument se opět snaží o ištění K. Blaschtowitschku, nebo jeho případ měl být ve své podstatě prvním politickým procesem řízeným komunisty. Objevuje se v něm ovšem řada nepřesností, které neznalého diváka mohou zmást. Na tyto mylné informace reagoval o rok později recenzí Jiří Plachý v příspěvku se stejnojmenným názvem,⁵ v které omyly ovšem ani v něm vyjasněny nebyly, proto jsem se je rozhodla uvést v závěru na pravou míru. Snad jen pro doplnění je třeba uvést, že tomuto dokumentu poskytl nám tato odbornou spolupráci opět J. Pospíšil.⁶

Pro zjištění pravdy a rozklíčení otázky spravedlivosti v procesu s K. Blaschtowitschkou bylo nutné projít jeho spis, ale též i další spisy Mimoádného lidového soudu v Praze (dále jen „MLS Praha“) – jeho otce JUDr. Antonína Blaschtowitschky,⁷ známého Theodora Josefa Jaworskiho.⁸ Žena Kurta Blaschtowitschky – Marie Blaschtowitschková, roz. Tomš žádný spis u SOA Praha založený nemá, ani ve fondu Veřejného žalobce v tomtéž archivu.

¹ Pospíšil Jaroslav, *Hyeny*, Vizovice 2002.

² Kupříkladu spojitost smrti kněžny Antonína Vysloužila s osobou Kurta Blaschtowitschky. Autor mnohdy cituje z listinných pramenů, ale poté již neuvede zdroj citací.

³ Státní oblastní archiv (SOA), Praha, fond Mimoádný lidový soud (MLS), Ls 2/45 – Kurt Blaschtowitschka.

⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1186450336-vizovicka-mata-hari/>

⁵ Jiří Plachý, *Vizovická Mata Hari*, *Securitas imperii* 14, Praha 2006, s. 440–453.

⁶ V pramenech jsou uvedeny i jednotlivé internetové zdroje, které ovšem obsahují téměř totožné informace, pravdu podobně vycházejí všechny z jednoho pramene a to od J. Pospíšila, *Hyeny*, c. d.

⁷ SOA, Praha, fond MLS Praha, Ls 63/45.

⁸ Tamtéž, Ls 890/45.

Jako poslední bylo nutné vyhledat spis Eduarda Czerného u Mimoádného lidového soudu v Chebu uložený ve *Státním oblastním archivu v Plzni*,⁹ nebo si ho o rok a půl později tento MLS vyžádal po vynesení rozsudku nad Blaschtowitschkou v obdobné věci, a tento spis se mohl využít jako vhodný pramen pro komparaci obou případů.

Pro zmapování Blaschtowitschkovyinnosti za doby okupace posloužily jednotliviny uložené v *Archivu bezpečnostních složek*¹⁰ a *Národním archivu*.¹¹ Obsahovaly zejména jednotlivé spisy s obžalobami, pod kterými byl K. Blaschtowitschka podepsán. Z nich se dají potvrdit nebo vyvrátit argumenty svědků vypovídajících v procesu u MLS Praha.

Národní archiv též obsahuje fondy Ministerstva spravedlnosti,¹² které poskytly poznatky a zpětnou vazbu ke sporným ustanovením velkého retribučního dekretu, jak je vidět u jednotlivé mimoádné lidové soudy (dále jen „MLS“) po ukončení jejichinnosti v roce 1947 (později retribučního zákona). Pro výzkum retribučních dekretů,¹³ které upravovaly problematiku potrestání nacistických zloinců, kolaborantů a zrádců, jsou klíčové publikace Jana Kuklíka *Mýty a realita tzv. Benešových dekretů*,¹⁴ *Vývoj eskoslovenského práva 1945–1989*¹⁵ a *Dějiny eskoslovenského práva 1945–1989*.¹⁶ Retribuci se v novověku americký historik Benjamin Frommer v knize *Národní oči, retribuce v poválečném eskoslovensku*.¹⁷ Obsahuje v sobě mnoho poznatků kinnosti MLS Praha z prezidiálních spisů MLS Praha uložených ve SOA Praha a v současné době veřejnosti nepřístupných. Dopady retribuční na zajatce a oblast vzeštví zmapoval Tomáš Staněk.¹⁸

Retribucí se dále regionálně zabývá první prlomová publikace Meislava Boráka s názvem *Spravedlnost podle dekretu*,¹⁹ která se zaměřuje na retribuční soudnictví v SR s důrazem nainnost Mimoádného lidového soudu v Ostravě. Regionálně se problematice

⁹ SOA, Plzeň, fond MLS Cheb, kart. 58, Ls 1399/46.

¹⁰ Archiv bezpečnostních složek (ABS), Praha, fond 2M (Odbor politického zpravodajství MV), fond 52 (výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD), fond 134 (Německé soudy v Protektorátu), fond 301 (Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při ministerstvu vnitra), fond S (Sbírka různých písemností). Jednotlivé signatury jsou uvedeny v pramenech.

¹¹ Národní archiv (NA), Praha, fond MV SR/ R-AMV 316 (Ministerstvo vnitra II, Praha – Stíhání válečných zloinců, AMV . 316), fond OVS/KT-OVS (Okupace vzešlé spisy-AMV 101), fond PP 1931–1940 (Policejní editelství Praha II – prezidium – 1931-1940), fond P 1931-1940 (Policejní editelství Praha II – všeobecná spisovna – 1931-1940), fond P 1941-1951 (Policejní editelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941-1950), fond P II – EO (Policejní editelství Praha II – evidence obyvatelstva), fond SSS-AMV 142 (Sbírka soudních spisů). Jednotlivé signatury jsou konkretizovány v pramenech.

¹² NA, Praha, fond Ministerstva spravedlnosti (MS), Org, kart. 1933, svazek XII a fond MS (Org), kart. 1942.

¹³ Jejich úplné znění se nachází v edici od Karla Jech a Karla Kaplana s názvem *Dekrety prezidenta republiky 1940–1945. Dokumenty*, sv. 1, 2, Brno 1995 a na internetových stránkách Poslanecké sněmovny: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/161945.html>.

¹⁴ Jan Kuklík, *Mýty a realita tzv. Benešových dekretů*, Praha 2002.

¹⁵ Jan Kuklík a kolektiv, *Vývoj eskoslovenského práva 1945–1989*, Praha 2009.

¹⁶ Jan Kuklík a kolektiv, *Dějiny eskoslovenského práva 1945–1989*, Praha 2011.

¹⁷ Benjamin Frommer, *Národní oči, retribuce v poválečném eskoslovensku*, Praha 2010.

¹⁸ Tomáš Staněk, *Německí váleční zajatci v eských zemích 1945–1950*, Opava 2011; též, *Perzekuce 1945*, Praha 1996 a též, *Retribuce v zničených zemích 1945–1955*, Opava 2002.

¹⁹ Meislav Borák, *Spravedlnost podle dekretu*, Šenov u Ostravy 1998.

retribuce na Královéhradecku v nuje i publikace Lucie Jarkovské *Odplata i spravedlnost*.²⁰ Ji í Grézl zmapoval innost MLS v Olomouci 1945,²¹ kde publikoval i seznam osob souzených p ed tamním MLS do ledna 1946. Jednotlivé p ípady chebského a klatovského MLS zachytil Václav Ji ík v publikacích *Klatovské oprátky*²² a *Nedaleko od Norimberku, Z d jin Mimo ádného lidového soudu v Chebu v letech 1946 až 1948*.²³ Tyto publikace ovšem neposkytují k samotné innosti obou soud obšírn jší informace a celkov jsou napsané chaoticky. MLS v Liberci a Litom ících se zabývá publikace Kate iny Ko ové, *Zde ka Radvanovského a Jitky Suché Mimo ádný lidový soud v Liberci a Litom ících v letech 1945–1948*.²⁴ MLS Most se zabývá i kniha z pera Ivany Rapavé *Mimo ádný lidový soud v Most v letech 1945–1948*.²⁵ Regionáln se zabývají mimo ádnými lidovými soudy i n které diplomové práce, které jsou uvedeny v pramenech.

Pro zjišt ní a porovnání objektivit ze strany ve ejnosti v procesu s K. Blaschtowitschkou jsem využila r zná dobová periodika: Mladou frontu, Práci, Rudé právo, Svobodné slovo a Lidovou demokracii.²⁶ Nejenom, že obsahovala dobové fotografie obžalovaného u soudu, ale dalo se z konkrétních lánk vy íst jak zaujatost reportér , tak i kup . informace o pr b hu poprav.

²⁰ Lucie Jarkovská, *Odplata i spravedlnost? Mimo ádné lidové soudy 1945–1948 na Královéhradecku*, Praha 2008.

²¹ Ji í Grézl, *innost Mimo ádného lidového soudu v Olomouci 1945*, Šumperk 2007.

²² Václav Ji ík, *Klatovské oprátky*, Plze 2004.

²³ Václav Ji ík, *Nedaleko od Norimberku. Z d jin Mimo ádného lidového soudu v Chebu v letech 1946 až 1948*, Cheb 2000.

²⁴ Kate ina Ko ová, Zden k Radvanovský, Jitka Suchá, *Mimo ádný lidový soud v Liberci a Litom ících v letech 1945–1948*, Ústí nad Labem 2001.

²⁵ Ivana Rapavá, *Mimo ádný lidový soud v Most v letech 1945–1948*, Ústí nad Labem 2010.

²⁶ Konkrétní periodika a jejich identifikace jsou op t uvedeny v pramenech.

4. Osoba Kurta Blaschtowitschky

Dne 4. srpna 1906 se v Šenově u Teplic narodil senátnímu prezidentu u Vrchního zemského soudu v Praze Antonínu Blaschtowitschkovi a jeho ženě Karolíně syn Kurt. Vystudoval ty i t idy n mecké školy, osm t id n meckého reálného gymnázia a 4 ro níky n mecké Státní konzervato e v Praze. Složil mistrovskou zkoušku z hudby a poté vystudoval n meckou Právníckou fakultu v Praze, kde získal titul doktora práv. Kurt byl n mecké národnosti.²⁷

Od roku 1936 bydlel po úmrtí své matky se svým otcem v Praze a p sobil jako vyšet ující soudce odd lení XVIII. u Krajského trestního soudu v Praze, a to až do íjna 1938. Prezidium Krajského soudu trestního v Praze ho p eložilo do eské Lípy na pozici okresního soudce v trestním odd lení tam jšího okresního soudu, kde pracoval až do listopadu 1938. V tomto období podal p ihlášku do Sudeton mecké strany, lenem se však nestal.

Od listopadu 1938 do února 1939 p sobil jako okresní soudce ve Varnsdorfu, odkud se dostal do Lipska, kde p sobil jako sekretá íšského soudu a bydlel zde až do kv tna 1939. Podal si p ihlášku do NSDAP, lenem se však op t nestal, zato obdržel medaili za osvobození Sudet. Jako sekretá byl pov en p ekladem eských civilních soudních spis , došlých k íšskému soudu a podáváním p edb žných zpráv o stavu v ci v tom kterém civilním sporu. Od íjna 1939 bydlel op t u svého otce v Praze a to až do roku 1944, kdy se odst hoval po s atku s Marií Tomš 11. íjna 1944.²⁸

Po z ízení Protektorátu echy a Morava byl v kv tnu 1939 p eložen jako soudce u Landgerichtu v trestní komo e v Praze, koncem ervence 1939 k n meckému státnímu zastupitelství v Praze a v íjnu 1939 odjel na školení k státnímu zastupitelství u Landgerichtu v Halle nad Sálou. V polovin roku 1940 se vrátil zp t do Prahy a od té doby nep etržit zde p sobil jako státní zástupce u n meckého státního zastupitelství nechvaln proslulého Sondergerichtu (zvláštního soudu) až do prosince 1944, kdy byl suspendován pro domně lé služební provin ní. Poté byl údajn donucen vzhledem ke svému zdravotnímu stavu požádat o svoje propušt ní z justí ní služby. Údajn kv li výhr žce, že neposlechne-li této výzvy, m l být vykázán z protektorátu a dán do pracovního kárného tábora. Proto se údajn rozhodl požádat o propušt ní ze státní služby, jelikož tyto výhr žky považoval za urážku své osobní cti. O této žádosti ale nebylo nikdy rozhodnuto a žadatel nedostal žádné písemné vyjád ení.²⁹

²⁷ SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 13.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž, s. 14.

Do konce války oba manželé bydleli v Praze a to až do 5. května 1945, kdy vypuklo pražské povstání. Blaschtowitschkovi se chtěli uchýlit do bezpečí ke svému známému v Dolních Mokropsech, kde ovšem byli pro své podezřelé chování zatčeni.

5. Retribuční dekrety

Konec druhé světové války a obnovení poválečného Československa představoval pro nacisty, kolaboranty a zrádce hrozbu odpovědnosti za činy, kterých se dopustili na okupovaném území. Postih válečných zločinů byl o to naléhavější, protože válka se projevovala nejen územní agresí, ale nově i plánovanými zločiny proti lidskosti. Což potvrzovaly i statistiky: oběti civilních obyvatel okupovaných území převyšovaly oběti vojenské a přímá jejich smrti spočívala v nacistickém teroru. Hlavním problémem však bylo vymezení pojmu válečného zločinu, který tehdejší mezinárodní právo dosud nevymezilo. Tzv. Briand-Kelloggův pakt z 28. srpna 1928 se stal sice součástí mezinárodního právního řádku, ale pachatelé válečných zločinů se v něm neobávali postihu za jimi spáchané činy.³⁰

Proto si v prohlášení představitelů devíti okupovaných zemí z 13. ledna 1942 o potrestání německých válečných zločinů Spojené národy stanovily v bodě 3 jako hlavní válečné cíle potrestání viníků a těch, kdo jsou za tyto zločiny odpovědní, a už tyto zločiny nařídili, spáchali nebo jakkoli se na nich účastnili.³¹ Následovala další významná deklarace o odpovědnosti hitlerovců za spáchaná zvrstvá, jež byla přijata 2. listopadu 1943 a všeobecné úsilí spojenců vyvrcholilo Postupimskou konferencí Velké Británie, Sovětského svazu a Spojených států amerických, která potvrdila úmysl postavit válečné zločince před „rychlý a spravedlivý soud“. Ten posléze následoval v podobě Norimberského procesu s hlavními válečnými zločinci a procesy na něj navazujícími.³²

V Československu se uplatnily dekrety prezidenta republiky, upravující otázky československého státního občanství, konfiskace i znárodnění majetku.³³ Zásady potrestání válečných zločinců stanovila nová československá vláda na osvobozeném území a formulovala je v tzv. Košickém vládním programu, přijatém 5. dubna 1945. Právě zde stanovila v bodu IX. zásady pro potrestání válečných zločinů, spáchaných nejen na národech

³⁰ M. Borák, *Spravedlnost podle dekretu*, c. d., s. 22.

³¹ Eduard Táborský, *Naše v cizí československo ve světle mezinárodního práva za druhé světové války*, Praha 1946, s. 203–205; text deklarace, přijaté na konferenci ve Svatojakubském paláci v Londýně viz *československá zahraniční politika v roce 1942*. Dokumenty československé zahraniční politiky, sv. B/3/1, ed. Jan Němeček, Jan Kuklík, Helena Nováková, Ivan Šovčík, Praha 2010, dok. č. 9, s. 77–79.

³² *Norimberský proces*, red. K. P. Goršenin a kol., díl 1, Praha 1953, s. 33–38.

³³ Byl vydán dekret prezidenta republiky č. 6 o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech z 1. února 1945. Jan Kuklík a kolektiv, *Vývoj československého práva 1945–1989*, Praha 2009, s. 43. Text dekretu viz Karel Jech, Karel Kaplan, *Dekrety prezidenta republiky 1940–1945. Dokumenty*, sv. 1, 2, Brno 1995.

eskoslovenska a na eskoslovenském území, nýbrž i zločin, spáchaných na jiných národech. Avšak již 28. dubna 1945 košická vláda konstatovala, že bylo nutné reagovat na zmíněnou situaci na osvobozeném území.³⁴

Převodní dekret byl s určitými změnami nahrazen pouze pro české země³⁵ platným stejně nazvaným dekretem č. 16/1945 Sb. z 19. června 1945 (tzv. velký retribuční dekret, dále jen „VRD“). Týkal se potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a též mimoádných lidových soudů.

Dle dekretu č. 17/1945 Sb. vznikl Národní soud, dalším dekretem č. 137/1945 Sb. bylo umožněno uvalit zajišťovací vazbu na státně nespolehlivé osoby a tzv. malý retribuční dekret, jenž se týkal trestání těch provinění proti národní cti. Všem tímto dekretům se říkalo retribuční.³⁶

Velký retribuční dekret stanovoval přísnější trestní sazby pro trestné činy uvedené v dekretu spáchané v době zvýšeného ohrožení republiky – tedy v období mezi 28. květnem 1938 a 31. prosincem 1946. Pro jejich rozhodování byly zřízeny mimoádné lidové soudy, které se nacházely v sídlech krajských soudů. Skládaly se z pěti lenných senátů.³⁷ Veřejný žalobce jmenovaný ministrem spravedlnosti předkládal soudu obžalobu. Nejvyšší význam pro celé řízení měly komise okresních národních výborů a bezpečnostní orgány. Jejich zjištění ovlivňovala konečné rozhodování mimoádných lidových soudů.³⁸

Účelem velkého retribučního dekretu bylo dopadnout nacisty a české kolaboranty, kteří páchali zločiny na území eskoslovenska, a potrestat je a to bez přetahů. Mezi nové trestné činy patřilo kupříkladu udavačství, které mohlo být trestáno i smrtí a to v případě, kdy dotyčný zavinil smrt. Kromě trestu smrti se mohly uložit i odnětí svobody, ztráta občanské cti (buď dočasně nebo doživotně), zařazení do zvláštních nucených pracovních oddílů, propadnutí majetku ve prospěch státu (buď části anebo celku).³⁹

Kromě vlastních retribučních norem byla v roce 1945 vydána řada dalších norem týkající se trestního práva. Jen část těchto dekretů prezidenta republiky měla celostátní platnost.⁴⁰ Byl vydán i dekret prezidenta republiky, týkající se přísnějšího postihu těch

³⁴ Jan Kuklík, *Mýty a realita tzv. Benešových dekretů*, Praha 2002, s. 370.

³⁵ Na Slovensku se dekrety neuplatnily. Z odlišné povahy retribučních zejména představitel válečného slovenského státu se využívalo nařízení SNR č. 33 o potrestání fašistických zločinců, okupantů, zločinců a kolaborantů a o zřízení lidového soudnictví. J. Kuklík a kol., *Vývoj eskoslovenského práva 1945–1989*, c. d., s. 44.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ V jejich čele stál profesionální soudce, avšak další soudci z lidu byli navrhováni okresními národními výbory. Tamtéž.

³⁸ Práv tyto komise shromažďovaly důkazy a prováděly udání, zajišťovaly podezřelé a rozhodovaly, které případy předají k podání obžaloby. Nad jejich činností dohlížely vyšetřovací komise Zemských národních výborů a později i tzv. Komise pro vnitřní národní bezpečnost Zemského národního výboru v Praze. Tamtéž.

³⁹ J. Kuklík a kol., *Vývoj eskoslovenského práva 1945–1989*, c. d., s. 45.

⁴⁰ Proto hrála důležitou roli příslušná nařízení SNR, například nařízení SNR vydaná v tzv. povstaleckém období jako nařízení SNR č. 4/Zb. n. SNR o rozpuštění fašistických stran a organizací, č. 6/Zb. n. SNR o zrušení maarských a německých škol a

vojenských delikt,⁴¹ další proti nejvýraznějším případům majetkového obohacování v opuštěných nebo válkou poškozených majetcích,⁴² dekrety prezidenta republiky o národní správě⁴³ i znárodnovací dekrety.⁴⁴

6. Zahájení trestního stíhání

Kurt Blaschtowitschka, osoba s . 198 uvedená seznamu na . 6 Komise Spojených národů pro válečné zločiny z dubna 1945, pro „*execution of persons inadequately tried*“⁴⁵ byl p i út ku zadržen již 6. května 1945 v Dolních Mokropsích⁴⁶ policejním referátem Národního výboru v tamější obci. Při ohledání se u něj mj. našly hodinky, brýle, rukavice, tvrdé klíče, stříbrná cigártaška, a tři peněženky s obnosem v hodnotě přes osm tisíc korun.⁴⁷

Blaschtowitschka v zajišťovací vazbě v Dolních Mokropsích nelenil, rozložil krabici od krému na ruce a na nepotřetí karton napsal vzkaz manželce Kaděkovým, aby urychleně kontaktovali Karla Zdeborského, ihned zavolali do Prahy a osobně si žádali jistého dr. Süsse, kterému měli urychleně sdělit jeho nepříznivou situaci. Tento lístek se pravděpodobně adresátovi v béc nedostal, nebo byl zachycen a stal se přídělkem obžalovacího spisu.⁴⁸

Policejní oddělení v zóně Pankrác ho 1. června 1945 předalo MLS v Praze⁴⁹ a zároveň se slíbilo dodání spisu jmenovaného u oddělení StB. A o čtyři dny později podal okresní inspektor I. Tůdy⁵⁰ Policejního ředitelství v Praze trestní oznámení proti

hl. 11/Zb. n. SNR o zajištění německých a arizovaných podniků. J. Kuklík a kolektiv, *Vývoj československého práva 1945–1989*, c. d., s. 50.

⁴¹ Dekret prezidenta republiky . 3/1945 Sb. Vojenské trestní právo a polní trestní řízení byly až poté modifikovány přijetím dvou dekretů . 119 a . 120/1945 Sb. Tamtéž, s. 50.

⁴² Dekret prezidenta republiky . 38 Sb. z 31. července 1945 o přísném potrestání drancování. Podle tohoto dekretu byl stanoven velmi přísný trest od 5 do 10 let trestního žaláře anebo 10–20 let doživotí. Tamtéž, s. 50.

⁴³ Dekret prezidenta republiky . 5/1945 Sb. Tamtéž.

⁴⁴ Dekret prezidenta republiky . 100/103/1945 Sb. Tamtéž.

⁴⁵ ABS, Praha, fond 2M, sign. 2M-11683.

⁴⁶ Úřední záznam o zadržení nehoví o tom, kdy přesně byli manželé zadrženi. Přesné datum uvádí Blaschtowitschka v žádosti o propuštění jeho ženy a to 8. 5. 1945, ale toto datum nekoresponduje s datem protokolu sepsaného před policejním referentem Národního výboru v Dolních Mokropsích 6. 5. 1945, ve kterém Marie Blaschtowitschková popisovala jejich útěk z Prahy. Když manželé Blaschtowitschkovi během nákupu 5. května 1945 uslyšeli první výstřely Pražského povstání, rozhodli se odjet ze Smíchova vlakem k mlýnám i Bohumilu Kaděkovi bydlícímu v Dolních Mokropsích. Vlaky ovšem nejezdy, proto společně přes Radotín, kde poprvé byli zadrženi, ale ihned propuštěni. Při druhé kontrole politickým referentem národního výboru na nádraží v Horních Černošicích se Blaschtowitschka odmítl legitimovat a podvolit příkazům černošické národní pohotovosti s tím, že byl se ženou na cestě do mlýna v Dolních Mokropsích, kde měl najít ochranu a nikdo mu nemohl říci o pekáčce. Na přímluvu Karla Zdeborského z Horních Černošic byl propuštěn. Ovšem dotyčný referent jako člen národního výboru přikázal místním orgánům s ohledem na národnost jmenovaného a kvůli jeho chování okamžitě zajištění obou osob v zajišťovací vazbě. Oba byli o půl deváté ráno 6. května 1945 u pana Kaděky zadrženi strážním oddělem a umístěni do zajišťovací vazby. Nepomohla ani přímluva K. Zdeborského o jejich propuštění. SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 126.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž, s. 77 a 80.

⁴⁹ Tehdy spis předal nejspíše Krajskému soudu trestnímu v Praze, v té době MLS Praha ještě nebyl formálně zřízen, k tomu došlo až 3. srpna 1945. Pozn. aut.

⁵⁰ Jméno podepsaného inspektora je nečitelné. Pozn. aut.

K. Blaschtowitschkovi, jelikož „z jeho [Kurtova] celkového postoje jest zřejmé, že ze všech sil napomáhal k udržování nacistického režimu“.⁵¹ Okresní inspektor tak narážel na skutečnost, že si manželé Blaschtowitschkovi neuvědomovali vážnost jejich situace. Místo pokory se obviněný ve vazbě choval vzpurně a jeho manželka vyzývala.⁵²

Dne 8. září 1945 Blaschtowitschku předvedli z vazby, aby si mohl vyslechnout, že se na něj uděluje vědná vazba u MLS Praha, souhlas si vyslechl, z jakých důvodů⁵³ byl žalován ve stejném žalobcem u MLS Praha. Obžalovaný si zvolil advokáta dr. Theodora Kopeckého. V případě, že by uvedený advokát odmítl přijmout obhajobu, měl mu být stanoven obhájce ex officio, což se poté i stalo. Obžalovaný vzal na vědomí, že hlavní líčení bylo stanoveno na 13. září 1945 o 9. hodin ráno.⁵⁴

Předseda MLS Praha JUDr. Vladimír Kozák svolal pražské lidové soudce na sobotu 1. září na 9. hod. ráno do porotní síně Krajského trestního soudu na Pankráci, aby přečteli jmenovací dekrety, přijali poučení a složili slib.⁵⁵ Proces s obžalovaným Blaschtowitschkou měl být prvním případem, který by rozhodoval nově vzniklý MLS Praha. Ten nakonec zahájil svoji činnost případem Josefa Pfitznera, pravděpodobně z organizačních důvodů, možná také z důvodu mnohem větší publicity případu.⁵⁶

Již před zahájením činnosti začaly v novinách vycházet články týkající se činnosti MLS Praha. Některé se omezily na stručné popsání celého procesu bez hodnotících výroků,⁵⁷ jiní autoři si presumpci nevinny vykládali po svém. A tak si ráno, v den zahájení hlavního

⁵¹ Tamtéž, s. 10.

⁵² O tom hovoří nedatovaná a nepodepsaná krátká poznámka založená ve spisu u MLS Praha. Tamtéž, s. 16.

⁵³ Byl obžalován ze spáchání § 7 a 10 VRD a kdyby se našly důkazy, tak i z § 3 odst. 2 VRD, nebo se Blaschtowitschka dobrovolně při výslechu přiznal k tomu, že se v září 1939 dobrovolně přihlásil do tehdejší strany SdP. Zde ho ovšem oficiálně nepřijali a také neobdržel žádnou stranickou legitimaci. Když se stal úředníkem německého státního zastupitelství, přihlásil se okolo května 1939 po návratu z Lipska na úřední výzvu do NSDAP. Lenem se ale pravděpodobně nikdy nestal, dle něj kvůli jeho styku se svou budoucí ženou – Češkou. Tamtéž, s. 13.

⁵⁴ Již z protokolu o sdělení obžaloby je vidět, že v prvních dnech zahájení činnosti MLS Praha ještě neexistovaly tiskopisy s hlavní kóu uvedeného soudu. Tamtéž.

⁵⁵ Dle novinových článků: *Dne 5. září zahájí lidové soudy v Praze: Zrádce Blaschtowitschka bude potrestán*, Mladá fronta, 29. srpna 1945, . 95, s. 1, *Dychtivý povodce a úředník nejméně 120 poprav, Blaschtowitschka před pražským lidovým soudem*, Lidová demokracie, 29. srpna 1945, . 92, 2. vydání, s. 1; *5. září zahájí zasedání lidového soudu v Praze*, Práce, 29. srpna 1945, . 95, s. 1.

⁵⁶ Josef Pfitzner, nar. 24. 3. 1901 v Petrovicích u Krnova, bývalý profesor pražské německé univerzity, se stal v roce 1939 nacistickým náměstkem primátora v okupované Praze. K příběhu soudu viz Alena Míšková, Vojtěch Šustek, *Josef Pfitzner a protektorátní Praha v letech 1939–1945*, díl 1, Praha 2000, s. 33–38. Po dvoudenním procesu byl po vynesení rozsudku 6. září 1945 ve stejném popraven oběšením na náměstí před pankráckou vězí. Místo nebylo vybráno náhodně, šlo o jistou formu zadostiučinění, nebo na Pankráci byli v předchozích šesti letech vznášeni a mučeni ještě odbojáři. Na popravu se přišlo podívat podle policejního odhadu okolo 30 000 diváků, mezi nimiž se nacházely i ženy a děti. Na základě rozhořčené reakce ve společnosti (mj. tisku, legionářů, ale i zahraničí) vláda urychleně schválila na své 54. schůzi usnesení o neveřejnosti poprav: kdy došlo k omezení počtu u veřejných poprav a konání poprav „intra muros“, aby ani z výše postavených míst se mladiství nemohli dívat na popraviště. Popravy se měly konat jen na místech, kam nikdo nemohl vidět z okolních domů, a přihlížet mohly jen osoby s propustkou. *Ve stejném, neveřejném? a Legionáři proti veřejným popravám*, Lidová demokracie, 11. září 1945, . 104, s. 3, Benjamin Frommer, *Národní oči, retribuce v poválečné Československu*, Praha 2010, s. 145.

⁵⁷ *Kurt Blaschtowitschka před lidovým soudem*, Lidová demokracie, 14. září 1945, . 106, s. 2, *Druhý den před lidovým soudem: Blaschtowitschka usvědčen ze zločinu*, Lidová demokracie, 15. září 1945, . 107, s. 3 a *Dne 5. září zahájí lidové soudy v Praze: Zrádce Blaschtowitschka bude potrestán*, Mladá fronta, 29. srpna 1945, . 95, s. 1 a *Další procesy lidového soudu v Praze: Proces s Blaschtowitschkou ve čtvrtek 13. t. m.*, Práce, 11. září 1945, . 106, s. 2.

lí ení mohli lidoví soudci p e íst v Rudém právu, že m li rozhodovat o vin a trestu nad bestiálním vrahem, netvorem, který „ve službách hitlerovského N mecka a zlo inných nep átel republiky vykonával svou funkci hrdlo eza obzvlášt horliv a se sadistickou rozkoší a výkonem rozsudku povraždil 120 eských ob an . Ale nespokojil se jen s úlohou vraha. Využívaje svého postavení, vrhl se na lupi ství jako celá nacistická n mecká sb , a olupoval a okrádal eské ob any.“⁵⁸

V dev t hodin ráno stanul Blaschtowitschka v soudní síni na lavici obžalovaných. Jelikož se jednalo o osobu znalou práva, stal se z n j velice silný protivník v právní argumentaci. Možná i proto v ele senátu stál sám p ednosta MLS Praha JUDr. Vladimír Kozák, vedle n j soudcové z lidu: Václav Koubek, František Klika, Alois Fi t a JUDr. Vladislav Šutnar. Celé lí ení zapisoval auskultant⁵⁹ Václav Polá ek. Ve ejnou žalobu zastupoval JUDr. Václav Kotýnek, stálý zástupce vedoucího ve ejného žalobce. Na stran druhé byl ustanoven obhájce ex offio JUDr. Otakar Schmitt, advokát v Praze.⁶⁰

O 9.25 hod. vyvolal zapisovatel v c. Po p ednesení osobních údaj obžalovaného p edseda pou il obžalovaného, aby dal pozor na p ednášenou obžalobu a na pr b h jednání. Zapisovatel zavolal sv dky, které p edseda upozornil na svátost p ísahe a poté je vykázal do místnosti pro n ur ené. Když se sv dkové vzdálili, p ednesl ve ejný žalobce žalobní návrh, p edseda vyslechl o obsahu obžaloby obžalovaného, který prohlásil, že se cítí nevinný.⁶¹

7. Obžaloba

7.1. První bod obžaloby

Dle prvního bodu obžaloby m l ve službách N mecka v sou innosti s jinými jednat s obzvláštní horlivostí a zp sobit smrt asi 120 obyvatel m republiky tím, že ve své funkci jako státní zástupce p i n meckém zemském soudu v Praze jako soudu zvláštním navrhoval asi ve 120 p ípadech vynesení rozsudku smrti a provedení t chto rozsudk smrti se i osobn zú astnil, ímž m l spáchat zlo in proti osobám podle § 7 VRD.⁶²

Výklad § 7 VRD (a pozd ji i retribu ního zákona) inil v praxi všeobecn problémy, nebo soudci profesionálové si nev d li rady z hlediska teorie trestního materiálního práva

⁵⁸ *Tvrđ proti nacist m a zrádc m: Dnes další zasedání lidového soudu*, Rudé právo, 13. zá í 1945, . 108, s. 2. O den pozd ji vyšel lánek *Dramatické usv d ování katana Blaschtowitschky*, Rudé právo, 14. zá í 1945, . 109, s. 2.

⁵⁹ Jednalo se o ozna ení dnešního justí ního ekatele.

⁶⁰ SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 103.

⁶¹ Tamtéž, s. 103.

⁶² Tamtéž, s. 117.

s pojmem „zavinil“.⁶³ Toto slovo bylo sice zvoleno zákonodárcem úmyslně (s ohledem na ústavní zásadu laického živilu se tak postihly nejen zpravidla obyvatelé, na druhou stranu mohli být odsuzováni i soudci trestně postavení, nebo i lidovými soudci, kteří vyložili právní poměr posuzovaného případu).

Ustanovení § 7 odst. 1, 2 a 3 VRD kladlo problémy zjištění kauzálního nexu mezi jednáním, popřímo opomenutím a výsledkem. Odstavec 1 § 7 VRD nekonkretizoval, zda bylo třeba úmyslného zavinění, nebo zda stačilo zavinění z nedbalosti jakékoliv. V důsledku toho docházelo k odsuzujícím výrokům a na které osoby byly mnohdy stíženy velmi těžkým trestem.⁶⁴

Stát tyto problémy se musely vypořádávat senáty všech MLS na územích Čech, Moravy a Slezska, jak dokládají závěrečné zprávy zpracované píkonci první retribuice z roku 1947. V praxi tedy záleželo na jednotlivém soudci-profesionálovi, zda vyložil pojem „zavinil“ příliš široce a obžalovaného pak čekal velmi tvrdý trest, nebo se držel vžitého pohledu na zpravidla obyvatel trestného zavinění, zejm. fundamentálního ustanovení § 1 trestního zákona č. 117/1852 z. n. l., podle něhož ke zločinu se vyžadoval zlý úmysl (dolus indirectus).

Blaschtowitschka vypověděl, že pobil v referátu zaměřeném na kriminální případy, nikoliv politické, hospodářské a jiné. Po vypuknutí války spadaly pod tyto případy i všechny případy dle nařízení o škodcích národa, násilných zločincích a osvojování si úředního charakteru německého nebo protektorátního kriminálního úředníka při spáchání trestného činu.⁶⁵ Pracoval tedy jako státní zástupce po dobu 4 let jak u Landgerichtu (trestní komory), tak i Sondergerichtu (zvláštního soudu). Dle propočtu Blaschtowitschky za 4 roky své činnosti zastupoval asi 600 obžalob, k tomu vypracoval za dobu své působnosti asi 800 obžalob.⁶⁶

Nejvyšší dočasný kázníkový trest byl 15 let, v říšské praxi se dokonce zřídka vyskytly případy, kde žádan vyšší trest než 10 let káznice. A poněvadž německé právo zásadně neznalo doživotní káznici, vycházelo se ze zásady, že zasloužil-li si pachatel vyšší trest než 10 let, byl pro lidskou společnost „ztracen“ a nadále na nápravu pachatele žádná nebyla, zejména u osob

⁶³ „Kdo sám nebo v součinnosti s jinými v době zvýšeného ohrožení republiky (§ 18) ve službách nebo v zájmu Německa, nebo jeho spojenců, nebo republiky nepřátelského hnutí, jeho organizací či členů zavinil ztrátu svobody obyvatele republiky bez jiných následků, trestá se za zločin těžkým žalářem od pěti do dvaceti let: Zpobil-li viník takto ztrátu svobody v těžšího potu obyvatel republiky, může soud uložit trest těžkého žaláře od dvaceti let až na doživotí, za okolností pak zvláště pitvných trest smrti.“ Dle § 7 odst. 1 VRD.

⁶⁴ Pres. 1379/3/47. NA Praha, fond MS (Org), kart. 1942.

⁶⁵ SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 14.

⁶⁶ Tamtéž, s. 15.

trestaných vícekrát, proto se zpravidla uznával trest smrti a jen v málo případech doporučená milost.⁶⁷

Blaschtowitschka se přiznal, že intervenoval u Sondergerichtu asi ve 120 případech, ve kterých byl vynesen rozsudek smrti. Z tohoto počtu připadalo asi 80 na kriminální případy a ostatních 40 na politické a hospodářské.

Trest smrti vykonával vrchní státní zástupce nebo soudce, který rozhodl ve věci samé, tedy ve věcech pražských Oberstaatsanwalt. Zprvu se rozsudky smrti vykonávaly v Praze v německé věznicí, později v Drážbancích. Blaschtowitschka jezdil s vrchním státním zástupcem dr. Ludwigem, který ještě tehdy neovládal češtinu, jednou až dvakrát měsíčně do Drážbanců. Jeho úkolem spočíval v prohlášení odsouzeným v předvečer popravky rozhodnutí říšského ministerstva spravedlnosti, na což ještě v ranních hodinách za přítomnosti komise musel přetlumočit výrok rozsudku a rozhodnutí říšského ministerstva spravedlnosti.⁶⁸

Ve věcech, ve kterých pracoval jako referent, zásadně nemohl uplatňovat protekci nebo úlevy a také nepřijímal intervence anebo dary či úplatky. Naproti tomu ve věcech svých kolegů (říšských Němců) prováděl řadu intervencí a žádostí, prostřednictvím svojí manželky dával různé rady a pokyny v trestních věcech jako například ve věcech odkladu výkonu trestu, žádostí o milost, obhajoby atd. Dokonce například zájemce napsal žádosti o milost i ve věcech, kde byl vynesen rozsudek smrti, přičemž měl úspěch ve dvou případech. Tyto služby konal jako soukromý právník ve věci znalý. Od nikoho za tyto rady nic nežádal, nebo měl jako svobodný měsíční plat 4300 Kč a jako ženatý 5200 Kč a ze své umělecké činnosti si vydělával ročně 30 až 40 000 Kč.⁶⁹

Oproti výše uvedenému vypovědla svdkyně Albína Kociánová ohledně své známé Emilie Neuratové, která ješla do Prahy, aby navštívila na Pankráci svoji matku a bratra Richarda Šišku, kteří byli obžalováni pro držení zbraní. Žalobu zastupoval Blaschtowitschka, a jelikož svdkyně díky své dobré znalosti německého jazyka všemu, vycítila zaujatost žalobce. Šiška byl odsouzen k trestu smrti a jeho matka na přání syna ke třem letům vězení.⁷⁰ Marie Ulrichová, matka R. Šišky, vzpomínala na to, jak ji Blaschtowitschka u hlavního líčení nepustil ke slovu, německy na ní křikl a nenechal jí promluvit. Svdkyně si všimla, že ke snaze Němce, která oba dva udala, se Blaschtowitschka choval o poznání lépe a odsoudil ji jen na dva roky vězení.⁷¹

⁶⁷ SOA Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 15.

⁶⁸ Tamtéž, s. 15.

⁶⁹ Tamtéž, s. 16.

⁷⁰ Tamtéž, s. 52.

⁷¹ Tamtéž, s. 55.

Další sv dci vypov d li, že se k nim obžalovaný choval v pr b hu procesu krajn nep átelcky, b hem p elí ení na n k i el a znemož oval jim poradu s obhájcem. Všeobecn vyplývalo z jeho jednání, že byl zaujat proti ech m, nebo „v dnešní dob nehraje roli, zda je o jednoho echa více nebo mén “. Antonín Šesták, obchodník, vypov d l, že už b hem procesu se k n mu choval obžalovaný krajn nep átelcky, sliboval mu n kolikaletý žalá . Krom toho se Blaschtowitschka neustále v opilosti vychloubal vysokým po tem ú asti na popravách. A na sv dkyni Aloisii Riezovou, která orodovala za svého syna, m l za ít k i et, že „syn bude odsouzen k smrti“, na to sv dkyn omdlela. Syn byl odsouzen k 10 m síc m v zení, pozd ji poslán do Afriky s trestaneckou kolonou a do hlavního lí ení s obžalovaným se dom ještě nevrátil.⁷²

Soud proto považoval za prokázané, že obžalovaný naplnil skutkovou podstatu prvního bodu obžaloby.

7.2. Druhý bod obžaloby

Zadruhé m l zneužít tísn zp sobené národní a politickou perzekucí, aby se obohatil na úkor ing. Jana Moravce, Otakara Chmela, Vincence Kožicha, Karly Veselé a jiných nezjišt ných osob tím, že od nich a jiných neznámých osob p ijímal r zné dary a nákladn se dal od nich hostit, na jejich prosby jim p edstíral, že u n meckého zemského soudu a u n meckého státního zastupitelství v Praze provede intervence ve prosp ch jejich p íbuzných a známých odsouzených bu k smrti, anebo jiným t žkým trest m, ímž m l spáchat zlo in proti majetku podle § 10 VRD.

I v tomto bod se cítil Blaschtowitschka nevinný. Do spole nosti výše uvedených ech se dostal prost ednictvím svého známého Theodora Josefa Jaworskiho, dle kterého to byli jeho známí, kte í ho cht li poznat jako klavíristu. Sami ho též zvali a na t chto setkáních ho žádali o intervence. Proto jim dával rady, vypracovával žádost a intervenoval u koleg . Žádné dary od nikoho údajn nepožadoval, lidé mu ob as sami dávali dárky.⁷³

V tšina sv dk vypovídala áste n v jeho prosp ch: ano, Blaschtowitschka jim v ur ítém sm ru pomohl, ovšem na oplátku za to obdržel ur ítou protihodnotu. V tšinou se jednalo o pohošt ní p ímo jeho a manželky, kdy p íbuzní museli nakoupit alkohol, ku ivo a to v tšinou draze podpultov . K „dohazování“ p ípad pro intervence mu pomohl auskultant⁷⁴ T.

⁷² SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 113.

⁷³ Tamtéž, s. 105.

⁷⁴ Obdoba dnešního justí ního ekatele.

J. Jaworski.⁷⁵ Postupně žádal mezi lety 1941 až 1944 o různé podmínky ve prospěch tehdejších obžalovaných u Sondergerichtu, kteří se na něj obrátili a on jejich žádosti přetlumočil svému známému Blaschtowitschkovi. O již zmínovaných věcech jako svědek prohlásil: „A sice jednalo se o těžké vyžírky, také věc stála 13 000 K, tak se jakž takž Blaschtowitschka snažil o nějaký zákrok, ale jinak se o věci nestaral, anebo dával různé vyhýbavé odpovědi, že nemůže, že nemá čas apod.“ Dále dodal, že za slíbené intervence dostával obžalovaný různé potraviny, kuřiva a lihoviny.⁷⁶

Nkte i ovšem vypověděl, že jim Blaschtowitschka vůbec nepomohl. Týdenní advokát V. Kožich prohlásil, že mu obžalovaný měl pomoci s odkladem trestu jednoho roku pro hospodářský delikt. A jelikož se dozvěděl, že obžalovaný velice rád pije, pohostil ho nejméně třikrát v hodnotě 50 000 K. K slibovanému odkladu nedošlo.⁷⁷ Obdobně u Ladislava Vlčovského, proti němuž nejdříve vznesl žalobní návrh pro porouchávání zbraní (která se navíc ani nenašla) s trestem smrti, poté se nechal pohostit a slíbil, že pomůže vyjít odvolání. Na to byl L. Vlčovský 20. prosince 1944 popraven. Věci a pohostění švagra odsouzeného Vlčovského stály 30 000 K a vedle toho Marii Blaschtowitschkové daroval koženou kabelku v ceně 4000 K.⁷⁸

V jeho prospěch vypovídal svědek Karel Rybář z vinárny u Stüblů. Odsouzený témdenně navštěvoval vinárnu u Stüblů a s hostinským se znal téměř 16 let. K. Rybář po něm požadoval podmínku asi ve dvaceti případech, minimálně v případě manželů Hockeových byl zmíněn trest smrti (u manžela na 10 let káznice a u paní Hockeové na 3 roky). Jinak se jednalo u většiny o odklady výkonu trestu. Ovšem i tady svědek prozradil, že jelikož po odsouzeném něco požadoval, přišlo mu správně ho u sebe pohostit jídlem a pitím.⁷⁹

7.3. Třetí bod obžaloby

Akoliv byl K. Blaschtowitschka obžalován jen ze dvou trestných činů, vpráhu líčení vyplynuly další skutečnosti, na základě kterých vejný žalobce rozšířil obžalobu prozločin proti osobám dle § 5 odst. 2 písm. a VRD spolu s § 99 tr.z. (nebezpečné vyhrožování). Ml v době zvýšeného ohrožení republiky ve službách Německa přímo ústně vyhrožovat v roce 1939 a později v Praze Emanuelu Pácalovi, Otto Richterovi, MUDr. Arnošt Vatlachovi

⁷⁵ T. J. Jaworski, nar. 5. 5. 1894 v Ilawě, okr. Terebowla, národností Ukrajinec byl též obžalován a odsouzen pro spáchání zločinu proti majetku podle § 10 VRD na rok těžkého zločinu. Pí započtení délky vazby byl trest odpykán. Dále pozbyl občanskou čest na dobu pěti let. SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 890/45.

⁷⁶ ABS, Praha, fond 2M, sign. 2M-10438, s. 119.

⁷⁷ SOA, Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 107.

⁷⁸ ABS, Praha, sign. 10438, s. 114.

⁷⁹ Tamtéž, s. 119.

a JUDr. Šolínovi ublížením na těle a svobod takovým způsobem, že v nich vzbudil důvodnou obavu a to v tom smyslu, aby jmenované uvedl ve strach a nepokoj.⁸⁰

Velký retribuční zákon stanovil v § 28 odst. 2 VRD, že se řízení mělo zpravidla omezit na tresty nebo tresty, pro které byl obviněný před MLS pohnán. Z toho vyplývá, že již zákonodárce pamatoval na to, že v průběhu hlavního řízení by mohly vyjít skutečnosti, na základě kterých by MLS mohl obžalovaného odsoudit i za jiný trestný čin neobsažený v žalobním návrhu. Proto se v daném případě nejednalo o procesní vadu.

Mnoho svědků vypovědělo o tom, že Blaschtowitschka byl bezcharakterní člověk a doktorka MUDr. Anna Vatlachová, manželka doktora A. Vatlacha ho označila za cynika a bezohlednou osobu. Kromě toho, že jí sliboval smrt jejího manžela, jí hrozil zatčením za spoluvinu na „vyhnání plodu“. „A na moje námitky, že jsem v jiném stavu, cynicky odpověděl, že mohou родит i na Pankráci,“ vzpomínala svědkyně po válce při výslechu a vyšetřování případu Blaschtowitschky.⁸¹

Na obžalovaného rád nevzpomínal ani Otto Richter, jenž sdílel zážitky při setkání s odsouzeným v lednu 1943 v pražském podniku Mánesu. Blaschtowitschka v opilosti bezdůvodně zavolal na řečy sedící u vedlejšího stolu: „*Ihr tschechische Bande, Ihr seid es nicht wert, dass man Euch leben lässt, man sollte Euch Alle erschiessen. Wisst Ihr nich, wer ich bin. Wenn ich will, kommt Ihr alle an die Wand!*“ („Vy jedná česká bando, nejste hodni života, měli by vás všechny postřelit. Vy nevíte, kdo já jsem! Když budu chtít, všichni půjdete ke zdi!“) řešili na jeho slova nereagovali a restaurace se brzo vylidnila. Když se na to O. Richter zeptal provozovatele restaurace, zjistil, že podobné incidenty se odehrávaly již několikrát. O této věci navštívil O. Richter stejný hostinec, kdy po deváté hodině večerní k němu přišel Blaschtowitschka a začal mu nadávat: „*Du dreckiger Sauböhm, willst Du mir zutrinken oder nicht?*“ („Ty česká svin, chceš se se mnou napít nebo ne?“) A po břitké odpovědi O. Richtera zareagoval, že když by chtěl, tak z toho dotyčného za osm dní bude mrtvola. Svědek na něj zavolal kriminální policii a Blaschtowitschka zmizel. O několik dní později Richter zkoumal, zda někdo případně meckého státního zástupce vyšetřoval, ale nebylo tomu tak. Dle slov svědka Blaschtowitschka začal usilovně pátrat po osobě O. Richtera, který byl zatčen a deportován do koncentračního tábora ve Spandau, kde pobyl od 14. října 1944 do 15. března 1945. Později byl přidán Wehrbezirkskomandou (místní vojenské doplňovací velitelství).⁸²

⁸⁰ SOA Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 117.

⁸¹ Tamtéž, s. 54.

⁸² Tamtéž, s. 59.

Výše uvedené svědectví O. Richtera potvrdil i Emil Švec, zaměstnanec v podniku Mánes Rudolf Kolář a majitel lokálu Mánes Emanuel Pácal. Blaschtowitschka však všechno popíral, navíc údajně neuměl střílet.⁸³

Svědectvím svědků vyšlo najevo, že obžalovaný vyhrožoval dělníkům zastavením koncentračního táborem a dokonce i popravou jmenovaných a to v Praze v době zvýšeného ohrožení republiky. Tím byla naplněna skutková podstata výše uvedeného zločinu.

7. Vyhlášení rozsudku

Obžalovaný využil práva posledního slova, představil se po lidské stránce jako umělec, jemuž jeho choroba (endokarditis a tanec sv. Víta) znemožnila v nově se profesorní klavírní tvorbu. Jako úředník byl pomalý, liknavý, pro tuto liknavost ho i pokutovali a nebyl přijat do strany. Nelze tedy říci, že by své úřední povinnosti plnil s obzvláštní horlivostí. Přiznal ovšem, že během těch pětilet navrhl 120 rozsudků smrti, v 80 % šlo o kriminální případy, na jejichž odstranění by měl zájem každá lidská společnost. V ostatních případech šlo o těžké hospodářské delikty, které za války škodily všem vrstvám. VŘD samotný bylo nutné vykládat restriktivně, nikoliv extenzivně, nebo v době, kdy mohl spáchat, nemohl si být v domě jejich protiprávnosti. „Odpověst zástupce dr. Kotýnka byla dosti rozpačitá.“⁸⁴

Po skoro dvouhodinové poradě se senát jednomyslně rozhodl, že obžalovaný byl vinen ve všech bodech obžaloby, a odsoudil ho k trestu smrti provazem. Vedle toho podle § 14 VŘD pozbyl navždy občanské cti a podle § 14 c) téhož dekretu celé jmění propadlo ve prospěch státu.⁸⁵ Rozsudek byl přijat obecně klidně a s určitým udivením.⁸⁶

Poslední osudy Blaschtowitschky zachytil dobový tisk: „*Krátce po 19. hodině odebral se lidový soud, jakož i zástupci lidu hlavního města Prahy a bezpečnostních orgánů do bývalé popravištní síně na Pankráci, která je dekorována na všech stěnách červeným sukem, ostře kontrastující s bílou stropu. V 19.25 hod. byl přiveden obžalovaný Kurt Blaschtowitschka v doprovodu pěti dozorců spoután na ruce a předstoupil před předsedu lidového soudu V. Kozáka. Nejprve vztáhl k němu ruce. Ovládl se však, i když vykl první slova prosby. Zřejmě na něho působila síla, v níž umíralo státní a státní povahy českých lidí a myslel, že bude zde popraven. Prosil, aby mu bylo umožněno spatřit ještě jednou svého otce a ženu. Splnění žádosti mu bylo odepřeno s poukazem, že své rodinné příslušníky již viděl. Ještě jednou byl*

⁸³ Tamtéž, s. 106.

⁸⁴ ABS, Praha, fond 2M, sign. 2M-12042.

⁸⁵ SOA Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 117.

⁸⁶ ABS, Praha, fond 2M, sign. 2M-12042.

obžalovanému p e ten rozsudek a sd leno mu, že jeho žádost za milost byla zamítnuta. Dr. Kurt Blaschtowitschka s al si spoutanýma rukama z krku šálu a kravatu. Podal ob p edsedovi lidového soudu s p áním, aby to bylo odevzdáno jeho žen . Neopomenul prohlásit, že tento rozsudek je justí ním omylem.“⁸⁷

Poprava⁸⁸ odsouzeného m la být vykonána v 19.30 neve ejn ve v ze ském dvo e za v ze skou nemocnicí na Pankráci, v tzv. Bastile eské revoluce,⁸⁹ za p ítomnosti jak všech soudc ze senátu, tak zapisovatele, ve ejného žalobce a obhájce. Popravy se zú astnil taktěž zástupci hlavního m sta Prahy a zástupce v znice krajského soudu trestního v Praze.⁹⁰ Odsouzenému kn z dával poslední út chu a Blaschtowitschka mu údajn políbil ruce. Po výk iku „A žije moje žena“ a „A žije svobodné a v né N mecko!“ byl p edán do rukou mistra poprav ího a jeho dvou pomocník . Jeden mu spoutal nohy, zatímco druhý mu p ipev oval pás na prsa, jenž byl spojen s provazem, aby mohl být odsouzený vytažen vzh ru. Vykonavatel trestu smrti mu p ipevnil oprátku na krk a jeho pomocníci spustili odsouzencovo t lo. Smrt nastala v 19.42.

P ed popravou se p ed pankráckou v znicí shromáždil zástup davu, který vyvolal incident, jak ho zachytil reportér lidové demokracie: „*Za pr b hu popravy shromáždil se p ed pankráckou trestnicí velký zástup lidí, kte í zaúto ili na budovu editelství v znice, domáhající se vstupu. Musela být zavolána silná policejní pohotovost, jíž se spole n s leny v ze ské stráže poda ilo dav rozptýliti.*“ Sám autor lánku považoval tento incident vyvolaný n kolika provokatéry za p íliš trapný a to tím spíše, že se odehrál na p d posledního odpo inkun kolika desítek hrdin padlých v kv tnové revoluci a na míst , kn muž by m l celý národ vzhlížet s úctou.⁹¹

Blaschtowitschkovo t lo bylo p edáno m stskému krematoriu ke zpopeln ní a popel hromadn uložen.⁹²

⁸⁷ Roz ílený dav lidí p ed pankráckou v znicí: Kurt Blaschtowitschka popraven, Lidová demokracie, 15. zá í 1945, . 107, s. 1.

⁸⁸ Popravu popsalo i Rudé právo v lánku Nacistický vrah 120 vlastenc popraven: „Zbab lý jako všichni nacisti tí vrahové chv l se zde úzkostí tento nelítostný katan, žadon ještě alespo o p lhodinku svého bídného života.“ lánek ovšem v bec není objektivní a íší z n j zaujetí v í odsouzenému. Nacistický vrah 120 vlastenc popraven, Rudé právo, 15. zá í 1945, . 110, s. 2.

⁸⁹ Toto pojmenování se n kolikrát objevilo v novinových láncích v periodiku Práce. Spravedlnost se blíží: Pankrác Bastilou eské revoluce, Práce, 31. srpna 1945, . 97, s. 2; K zahájení lidových soud v Praze: P í dobré pam tí, Práce, 5. zá í 1945, . 101, s. 1.

⁹⁰ Jednalo se Františka Kr ála, primátorova nám stka, a Josefa Valenty, zem d lského a rolnického referenta. SOA Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 122.

⁹¹ Roz ílený dav lidí p ed pankráckou v znicí: Kurt Blaschtowitschka popraven, Lidová demokracie, 15. zá í 1945, . 107, s. 1.

⁹² SOA Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 124.

8. Záv rem

Není sporu, že nedostatek jednotícího výkladu VRD (judikatury nejvyššího soudu) zp sobeného absencí opravných prost edk a též ú astí laického živlu m lo zna ný vliv na rozdílné posuzování viny a rozdílnou vým ru trestu p i týchž skutkových podstatách. Všeobecn lze zhodnotit, že ukládání trestu v po átcích innosti u MLS bylo velmi p ísné, pozd ji se praxe zmír ovala a nakonec bylo používáno ustanovení § 16 VRD v nejširším možném rozsahu a to i v p ípadech, kdy to zákon nedovoloval.⁹³ Nicmén dle mého názoru by se rozsudek nad Blaschtowitschkou ani v pozd jších dobách první vlny retribuce nezmn nil z níže uvedených d vod .

Jeho p ípad totiž nebyl ojedin lý. O rok pozd ji, 1. íjna 1946 požádal MLS Cheb o zap j ení spisu popraveného, nebo u tamního MLS se vedlo ízení proti Eduardu Czernému, bývalému vrchnímu státnímu zástupci u n meckého státního zastupitelství v Chebu.⁹⁴ Tento N mec spolup sobil p i ú adu ve ejného žalobce u Sondergerichtu a navrhoval tresty smrti, za což byl též jako Blaschtowitschka souzen podle § 7 odst. 3 VRD, ale na rozdíl od n j jednomysln odsouzen 20. ledna 1947 „jen“ k dvaceti let m odn tí svobody. Celý trest si m l odpykat ve zvláštních pracovních oddílech.⁹⁵

P i porovnání obou p ípad lze najít ur ité shodné rysy, dalo by se íct, že se MLS Cheb inspiroval Blaschtowitschkovým p ípadem zejména p i vytvá ení právní argumentace v od vodn ní rozsudku. Zde byly též demonstrativním vý tem specifikovány osoby, které m l mít odsouzený na sv domí. Stejn jako Blaschtowitschka b hem své funkce jednal s obzvláštní horlivostí, p ekrá oval ve zna né mí e normální rámec svých povinností a tak napomáhal vále nému úsilí nacistického N mecka.⁹⁶

Czerného p ípad je velice d ležitý pro porozum ní zejména toho, zda rozsudek vyneseny nad Blaschtowitschkou byl spravedlivý. Jak z obou rozsudk vyplývá, p i posuzování obou skutk si senáty p i rozhodování pokládaly otázku, zda obžalovaní p i výkonu funkce státního zástupce jednali s obzvláštní horlivostí. V p ípad Czerného jako p edstaveného ve ejné obžaloby bývalého n meckého zvláštního soudu (Sondergerichtu) šlo o to, že navrhl na potrestání osob v dob nesvobody trest smrti místo trestu na svobod a po

⁹³ Docházelo tak v p ípadech, kdy i p es chyb jící oporu v zákon lai tí soudci p ehlasovali soudce profesionála.

⁹⁴ Eduard Czerny se narodil 13. 7. 1892 v Chebu. Od roku 1940 vedl ú ad vrchního státního zástupce a ídil ve ejnou žalobu u Sondergerichtu. Jako bývalý vrchní státní zástupce u Sondergerichtu byl ve dnech 15.-20. ledna 1947 souzen p ed MLS v Chebu spolu s dalšími osobami: bývalý soudní rada JUDr. Bed ich Hütel, nar. 1. kv tna 1884 ve Frýdlant se provinil lenstvím v organizaci SA, ímž spáchal zlo in § 2 VRD a MLS Cheb ho odsoudil k trestu t žkého žalá e v trvání 18 m síc , oproti tomu byl zprošt n pro zlo iny § 7 odst. 3 VRD. Další souzený bývalý soudní rada Emil Novoczek, nar. 4. 11. 1888 v Kadani byl zprošt n dle § 259 odst. 2 tr. . obžaloby pro zlo in dle § 7 odst. 3 VRD. SOA Praha, fond MLS Praha, LS 2/45, s. 129 a SOA Plze , fond MLS Cheb, kart. 58, Ls 1399/46.

⁹⁵ NA, Praha, fond MS, kart. 1933, svazek XII., s. 68.

⁹⁶ SOA, Plze , fond MLS Cheb, kart. 58, Ls 1399/46.

jejich odsouzení požadoval, aby žádosti odsouzených o udělení milosti byly zamítnuty a v jednom případě dokonce takový návrh učinil ještě před vynesením rozsudku. Právě touto mluví vodu, pro Czerny naplnil skutkovou podstatu § 7 odst. 3 VRD.⁹⁷

Vem byla spatřována ona ta obzvláštní horlivost stanovená v § 13 odst. 2 VRD?⁹⁸ Jednalo se i o případ, kdy předčící soudce bývalého německého Sondergerichtu hlasoval pro trest smrti, a tento trest zákon obligatorně nestanovoval? Překročil tímto jednáním ve značné míře rámec svých povinností? Tyto případy ve skutečnosti MLS Cheb řešil spolu s obžalovaným E. Czerným, ovšem tyto osoby⁹⁹ v těchto bodech obžaloby zprostil vzhledem i k dokázané skutečnosti, že pomáhali Němcům.¹⁰⁰

To, že Czerny byl o rok a půl později odsouzen MLS Cheb „jen“ ke dvaceti letům trestu, žaláre bylo zapříčiněno hned několika okolnostmi, nejenom tím, že se jeho případ projednával ke konci účinnosti retribučního zákona. Jako vrchní státní zástupce předvedl smrti několik osob, ale v porovnání s Blaschtowitschkou, jenž se sám přiznal k vytvoření 120 žalob s návrhem na trest smrti (a tyto odsouzené osoby byly poté popraveny), se jednalo o méně škodlivější případ. Blaschtowitschka kromě toho využíval pohostinnosti příbuzných osob obžalovaných u Sondergerichtu, a v podnapilosti vyhrožoval Němcům uvězněním a smrtí.

Pohled na popraveného Blaschtowitschku se o šedesát let u nás v kterých osob rapidně změnil. Někteří ho popisují jako dobrého člověka, který se snažil napomáhat českým lidem a byl popraven v politickém procesu řízeném komunisty. O vyvrácení tohoto omylu stejně jako o zjištění pravdy o vdově popraveném se již pokusil Jiří Plachý v příspěvku, kterým objektivně popsal a vyvrátil omyly vytkuté zejména J. Pospíšilem v dokumentu české televize s názvem „Vizovická Mata Hari“. Já se pokusím vyvrátit omyly, kterými se J. Plachý nezabýval nebo je zmínil okrajově a týkají se K. Blaschtowitschky.

J. Pospíšil je toho názoru, že Blaschtowitschka v proces musel probíhat rychle. A dokonce tak rychle, že proces měl probíhat ihned po osvobození českého území 11. května 1945, tedy ještě v době, kdy ani formálně nebyli jmenováni soudci MLS Praha, kteří by ho odsoudili. Samotný MLS Praha byl zřízen až usnesením 43. schůze vlády 3. srpna 1945 a

⁹⁷ SOA Plzeň, fond MLS Cheb, karton 58, Ls 1399/46.

⁹⁸ „Také neospravedlil pachatele, že konal svoji služební povinnost, jednal-li s obzvláštní horlivostí, překročil uje tak ve značné míře normální rámec svých povinností, nebo byl-li jiný v úmyslu napomáhat válečnému úsilí Němců (jejich spojenců), poškodit i mařit válečné úsilí československa (jeho spojenců), nebo jednal-li z jiných zjevně zavržitelných pohnutek.“ § 13 odst. 2 VRD.

⁹⁹ Jednalo se o obžalovaného zemského soudního radu Emila Novoczecka a bývalého soudního radu JUDr.

Bedřicha Hütela. SOA Plzeň, fond MLS Cheb, karton 58, Ls 1399/46.

¹⁰⁰ Tamtéž.

první případ byl nařízen na 5. září 1945, Blaschtowitschkovo hlavní líčení proběhlo až 13. září 1945. Všímavý divák si v dokumentu T ovšem povšimne dokument ze spisu „obětí politického procesu“ u MLS Praha, které se datují k červnu 1945, tedy pro by se později vyslyšali sv. dci, kdyby soud s obžalovaným již dávno proběhl?

V podání se objevuje další nepřesnost: Blaschtowitschka nebyl popraven 6. září 1945, ale až 14. září 1945 jak zdokumentoval i dobový tisk. Dne 6. září 1945 se konala první veřejná poprava před MLS (a poslední u nás v. bec) a to již zmíněného J. Pfitznera. Vzhledem k tomu, že J. Pospíšil je právníkem, určitě se mohl seznámit s retribučními dekrety a konkrétně s VRD, který upravuje v § 31 odst. 2 dobu, do které se musí vykonat trest smrti. Jestliže byl dle J. Pospíšila odsouzen k trestu smrti 11. května 1945, proč byl popraven až 6. září 1945? Nejednalo by se o závažné procesní porušení VRD v jeho prospěch? To ovšem J. Pospíšil v dokumentu nevysvětluje.

Z dokumentu se dále dozvídáme, že jelikož musel Blaschtowitschka v proces proběhnout rychle, soud zamítl všechny sv. dky, které navrhoval a které by podpořily druhou povítku tvářící se nacistického justičního initele. První překrucování faktů vidím v tom, že by případ bývalého nacistického státního návladního proběhl v nějakém zrychleném řízení. Účel mimořádných lidových soudů vyžadoval vykonání rychlé spravedlnosti a tomu se přizpůsobila i doba stanovená pro hlavní líčení. Paragraf 26 odst. 2 VRD jasně stanovuje, že hlavní líčení má proběhnout pokud možno bez přerušení a musí být skončeno do tří dnů od okamžiku zahájení (samozřejmě že dekret upravuje i případy, kdy tomu tak není). Ale vzhledem k časovým dezinformacím v televizním dokumentu by se mohlo jevit, že proces proběhl opravdu „velice rychle“.

Ohledně zamítnutí sv. dk navržených Blaschtowitschkou, resp. jeho obhájcem, bych chtěla uvést na pravou míru, že soud všechny sv. dky nezamítl. Naopak dokonce vyvrací Pospíšilovu tezi, že Marie Blaschtowitschková se zúčastnila hlavního líčení pouze formálně a v. bec nevypovídala.¹⁰¹ Soud připustil d. kaz výsledkem: manželky M. Blaschtowitschkové, otce JUDr. Antonína Blaschtowitschky,¹⁰² A. Hrubého, J. Heřmana, A. Turka, dr. L. Sládka, K. Rybáře, A. Calábka, Jaroslava Horáka. Nepřipustil se pouze výslech tří sv. dk a to z toho důvodu: jeden byl nedosažitelný, druhý nerozhodný a třetí měl být vyslechnut pouze

¹⁰¹ K jejímu dalšímu osudu viz Jiří Plachý, *Vizovická Mata Hari*, Securitas imperii 14, Praha 2006, s. 439-453.

¹⁰² A. Blaschtowitschka, nar. 11. prosince 1874 v Jindřichov. Hradci, se před výslechem přiznal, že se spontánně přihlásil do německé justiční služby v dubnu 1939, aby získal materiální výhody (jako povýšení a zvýšení příjmu). Opatřil si medaili za osvobození Sudet a byl členem NSDAP. Připustil se jako předseda jediného odvolacího senátu v trestních věcech v německého vrchního zemského soudu v Praze. Proto byl též vyšetřován u MLS Praha, zem. el. ovšem v policejní vazbě 22. června 1946. Tím se logicky ani nemohlo vykonat nařízené odsunu vyšetřovaného. SOA, Praha, fond MLS Praha, Ls 63/45.

o polehujících okolnostech, přičemž tyto okolnosti nebyly polehujícími ve smyslu § 16 odst. 2 VRD.

A poslední poznámku k samotnému politickému procesu: Odbor politického zpravodajství ministerstva vnitra vypracoval o procesu s Blaschtowitschkou zprávu, kde popsal, že se předseda soudu snažil o co nejvyšší objektivitu a připustil veškeré důkazy navržené obžalovaným, resp. jeho obhájcem, pokud jen trochu souvisely s předmětem líčení. Umožnil mu i časté zasahování do řízení, což obžalovaný využil a chvílemi se stával nejagilnější osobou hlavního líčení.¹⁰³ I z toho vyplývá, že se nejednalo o politický proces. Je nesporné, že po ukončení války Komunistická strana Československa se postupem času snažila všemi prostředky upevnit svůj vliv, což vyvrcholilo únorovým převratem 1948. Ale nemůžeme a hlavně ani nesmíme přestat rozlišovat mezi lidovým soudnictvím do května 1947 a revizí vedenou již pod taktovkou komunistické strany po únoru 1948. Po dkladném prozkoumání přístupných dokumentů ministerstva spravedlnosti lze odlišit postupy tohoto resortu v době předúnorovou a po ní. Zatímco do května 1947 toto ministerstvo fungovalo jako hlavní „koordinátor“ v lidovém soudnictví, pečovalo o personální agendu, snažilo se pomáhat při výkladu nejednoznačných pojmů a sbíralo data pro vytváření statistik,¹⁰⁴ po roce 1948 revizí výsledků činnosti MLS ministerstvo využilo lidové soudnictví jako instrument k totálnímu ovládnutí společnosti a začalo drazně „doporučovat“ různé specifické postupy (kupříkladu neprojednávat případy sociálně slabých lidí).

Jednalo se tedy o spravedlivý proces? Stálo vedle sebe právo a spravedlnost při vynesení rozsudku nad Kurtem Blaschtowitschkou? Po osvobození SR sepsal 7. srpna 1945 advokát Vojtěch Jizba sdělení o činnosti německých justičních úřadů, hlavně o německém zvláštním soudu v Praze, u kterého pracoval po dva roky jako jediný český. V. Jizba u MLS Praha nevypovídal. Ale i on označil Blaschtowitschku za „jeden z nejodpornějších případů zapomenutého českého práva“. „Jeho vystupování při hlavních líčeních a přednes jeho obžaloby podobal se spíše zvířecím skokům intonačně podobných výřevů hladového lva na poušti. V přednesených obžalobách neodpustil si často ochotné vyliování zašlých republikánských poměrů v souvztáhnosti s právním zhodnocením trestného přelínání. Znalost republikánských poměrů byla mu zlatým dnem v jeho úplatkářské činnosti, která mu nakonec vynesla vyhození z úřadu, poněvadž jí poškodil „istý štít německé justice v protektorátu“. Jezdil

¹⁰³ ABS, Praha, fond 2M, sign. 2M-12042.

¹⁰⁴ Nesmíme zapomenout ani na neustálý boj ministra spravedlnosti Jaroslava Stránského a později Prokopa Drtiny s ministerstvem vnitra, které pod vlivem KS a jejich sympatizantů neúspěšně zneužilo svoji moc. Tomáš Staněk, *Retribuce v zničených zemích*, Opava 2002, s. 19.

asto na eské popravy do Dráž an a p ed odjezdem si neodpustil drastické poznámky jako nap . „*Jetzt fahre ich den Brüdern Köpfe abhauen.*“ („Nyní jedu bratr m useknout hlavy.“)¹⁰⁵

¹⁰⁵ ABS, Praha, fond 2M, sign. 2M-11488.

Seznam literatury a pramen

Prameny

Archiv bezpečnostních složek, Praha

- fond 2M (Odbor politického zpravodajství MV)
 - sign. 2M-11488
 - sign. 2M-11683
 - sign. 2M-12042
- fond 52 (Výpovědi zaměstnanců gestapa a SD)
 - sign. 52-1-377
- fond 134 (Německé soudy v protektorátu)
 - sign. 134-433-8
 - sign. 134-444-2
 - sign. 134-481-5
 - sign. 134-874-9
 - sign. 141-91-32
 - sign. 141-95-6
 - sign. 141-95-16
 - sign. 141-97-33
 - sign. 141-97-34
 - sign. 141-97-34
 - sign. 141-98-22
 - sign. 141-98-26
 - sign. 141-101-28
 - sign. 141-104-15
 - sign. 141-104-20
 - sign. 141-108-14
 - sign. 141-123-35
 - sign. 141-125-15
 - sign. 141-126-34
 - sign. 141-129-14
 - sign. 141-135-23
 - sign. 141-135-39

- sign. 141-141-9
- sign. 141-142-10
- sign. 141-143-16
- sign. 141-145-33
- sign. 141-148-28
- sign. 141-150-29
- sign. 141-150-41
- sign. 141-160-32
- sign. 141-161-1
- sign. 141-163-24
- sign. 141-166-14
- sign. 141-175-27
- sign. 141-184-18
- sign. 141-223-6
- sign. 141-224-2
- sign. 141-263-37
- sign. 141-264-22
- fond 301 (Vyšetovací komise pro národní a lidový soud při MV)
 - sign. 301-7-1
- fond S (Sbírka různých písemností)
 - sign. S-502-1
 - karta s relací na jméno Kurt Blaschstowitschka

Národní archiv, Praha

- fond Ministerstva spravedlnosti (Org), kart. 1933, svazek XII.
- fond Ministerstva spravedlnosti (Org), kart. 1942.
- fond MV SR/ R-AMV 316 (Ministerstvo vnitra II, Praha – Stíhání válečných zloinců, AMV . 316)
 - sign. 316-141-3
- fond OVS/KT-OVS (Okupační vězeňské spisy-AMV 101)
 - sign. 101-389-42
 - sign. 101-400-4
 - sign. 101-417-2
 - sign. 101-428-14

- sign. 101-446-5
- sign. 101-461-3
- sign. 101-471-5
- sign. 101-496-4
- sign. 101-490-3
- sign. 101-634-2
- sign. 101-636-10
- fond PP 1931-1940 (Policejní editelství Praha II – prezidium – 1931-1940)
 - sign. B 15/54 Blaschtowitschka Kurt 1906
- fond P 1931-1940 (Policejní editelství Praha II – všeobecná spisovna – 1931-1940)
 - sign. B 1946/12 Blaschtowitschka Kurt 1906
- fond P 1941-1951 (Policejní editelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941-1950)
 - sign. B 2020/18 Blaschtowitschková Marie 1920
- fond P II – EO (Policejní editelství Praha II – evidence obyvatelstva)
 - sign. Blaschtowitschka Kurt a Marie 1920
- fond P edsednictvo ministerské rady – Londýn, kart. 24.
- fond SSS-AMV 142 (Sbírka soudních spis)
 - sign. 142-20-11
 - sign. 142-116-3
 - sign. 142-15-15
 - sign. 142-15-18
 - sign. 142-15-4
 - sign. 142-18-2
 - sign. 142-20-2
 - sign. 142-20-11
 - sign. 142-36-3
 - sign. 142-37-8
 - sign. 142-37-14
 - sign. 142-37-15
 - sign. 142-38-4
 - sign. 142-38-11
 - sign. 142-39-2
 - sign. 142-457-18
 - sign. 142-57-5

- sign. 142-59-11
- sign. 142-59-17
- sign. 142-59-18
- sign. 142-59-2
- sign. 142-59-7
- sign. 142-60-6
- sign. 142-61-8
- sign. 142-62-1
- sign. 142-62-7
- sign. 142-63-10
- sign. 142-9-8

Státní oblastní archiv

- Plzeň, fond Mimoádný lidový soud Cheb, kart. 58, Ls 1399/46 – spis Eduarda Czerného
- Praha, fond Mimoádný lidový soud Praha
 - Ls 63/45 – spis Antonína Blaschtowitschky
 - Ls 2/45 – spis Kurta Blaschtowitschky
 - Ls 890/45 – spis Theodora Josefa Jaworskiho

Edice

eskoslovenská zahraniční politika v roce 1942. Dokumenty eskoslovenské zahraniční politiky, sv. B/3/1, ed. Jan Němec, Jan Kuklík, Helena Nováková, Ivan Šovík, Praha 2010.

Jech Karel, Kaplan Karel, *Dekrety prezidenta republiky 1940-1945. Dokumenty*, sv. 1, 2, Brno 1995.

Literatura

Borák Meislav, *Retribuce v SR a národní podoby antisemitismu, Židovská problematika a antisemitismus ve spisech mimoádných lidových soudů a trestních komisí ONV v letech 1945-1948*, sborník příspěvků, Praha 2002.

Borák Meislav, *Spravedlnost podle dekretu*, Šenov u Ostravy 1998.

Dubová Zuzana, *Mimoádný lidový soud Chrudim*, Sborník prací východočeských archivů, sv. 12, Zámrský 2008.

Frommer Benjamin, *Národní o ista, retribuce v povále ném eskoslovensku*, Praha 2010.

Grézl Ji í, *innost Mimo ádného lidového soudu v Olomouci 1945*, Šumperk 2007.

Jarkovská Lucie, *Odplata i spravedlnost? Mimo ádné lidové soudy 1945–1948 na Královéhradecku*, Praha 2008.

Ji ík Václav, *Klatovské oprátky*, Plze 2004.

Ji ík Václav, *Nedaleko od Norimberku, Z d jin Mimo ádného lidového soudu v Chebu v letech 1946 až 1948*, Cheb 2000.

Ko ová Kate ina, Radvanovský Zden k, Suchá Jitka, *Mimo ádný lidový soud v Liberci a Litom ících v letech 1945-1948*, Ústí nad Labem 2001.

Kuklík Jan a kolektiv, *D jiny eskoslovenského práva 1945-1989*, Praha 2011.

Kuklík Jan a kolektiv, *Vývoj eskoslovenského práva 1945-1989*, Praha 2009.

Kuklík Jan, *Mýty a realita tzv. Benešových dekret* , Praha 2002.

Norimberský proces, red. K. P. Goršenin a kol., díl 1, Praha 1953

Pej och Ivo, Plachý Ji í a kolektiv, *Okupace, kolaborace, retribuce*, Praha-Opava 2010.

Plachý Ji í, *Vizovická Mata Hari*, Securitas imperii 14, Praha 2006.

Pospíšil Jaroslav, *Hyeny*, Vizovice 2002.

Rapavá Ivana, *Mimo ádný lidový soud v Most v letech 1945-1948*, Ústí nad Labem 2010.

ehá ek Karel, *Ú ady ve ejné žaloby v obvodu Zemského soud v Chebu a jejich personální obsazení v letech 1938-1945*. Sborník muzea Karlovarského kraje . 17, Cheb 2009.

Stan k Tomáš, *N me tí vále ní zajatci v eských zemích 1945-1950*, Opava 2011.

Stan k Tomáš, *Perzekuce 1945*, Praha 1996.

Stan k Tomáš, *Retribu ní v zni v eských zemích 1945-1955*, Opava 2002.

Táborský Eduard, *Naše v c. eskoslovensko ve sv tle mezinárodního práva za druhé sv tové války*, Praha 1946

Diplomové práce

Burdová Michaela, *Retribu ní soudnictví v SR a Mimo ádný lidový soud v Klatovech v letech 1945-1948*, diplomová práce, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2008.

Chadimová Jana, *Mimo ádný lidový soud v Poli ce ve sv tle výsledch* , diplomová práce, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2013.

Kure ková Tereza, *Retribu ní procesy v letech 1945-1948 na území SR se zam ením na region Plze ska*, diplomová práce, Právnická fakulta Západo eské univerzity, Plze 2013.

Ne as Jaroslav, *Mimo ádný lidový soud v Hradci Králové 1945-1948 a jeho ohlas v dobovém tisku*, bakalá ská práce, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2011.

Nohejl Tomáš, *Mimo ádný lidový soud ve Znojm v letech 1945-1948, bakalá ská diplomová práce*, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2009.

P íbík Adam, *Ženy p ed Mimo ádným lidovým soudem v Most a v Plzni v letech 1945-1947, diplomová práce*, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2013.

Žamberská Jana, *Retribu ní soudnictví – Mimo ádný lidový soud v Plzni, diplomová práce*, Filozofická fakulta Západo eské univerzity, Plze 2010.

Novinové lánky:

Lidová demokracie

- *Druhý den p elí ení p ed lidovým soudem: Blaschtowitschka usv d en ze zlo in* , Lidová demokracie, 15. zá í 1945, . 107, s. 3
- *Dychtivý p vodce a ú astník nejmén 120 poprav. Blaschtowitschka p ed pražský lidový soud*, Lidová demokracie, 29. srpna 1945, . 92, 2. vydání, s. 1
- *Kurt Blaschtowitschka p ed lidovým soudem*, Lidová demokracie, 14. zá í 1945, . 106, s. 2
- *Roz ílený dav lidí p ed pankráckou v znicí: Kurt Blaschtowitschka popraven*, Lidová demokracie, 15. zá í 1945, . 107, s. 1.
- *Ve ejn , neve ejn ? a Legioná i proti ve ejným popravám*, Lidová demokracie, 11. zá í 1945, . 104, s. 3

Mladá fronta

- *Dne 5. zá í zahájí lidové soudy v Praze: Zrádce Blaschtowitschka bude potrestán*, Mladá fronta, 29. srpna 1945, . 95, s. 1

Práce

- *5. zá í zahájí zasedání lidového soudu v Praze*, Práce, 29. srpna 1945, . 95, s. 1
- *Další procesy lidového soudu v Praze: Proces s Blachtowitschkou ve tvrtek 13 t. m.*, Práce, 11. zá í 1945, . 106, s. 2
- *Dnes proces s Blaschtowitschkou*, Práce, 13. zá í 1945, . 108, s. 2
- *K zahájení lidových soud v Praze: P i dobré pam ti*, Práce, 5. zá í 1945, . 101, s. 1
- *Spravedlnost se blíží: Pankrác Bastilou eské revoluce*, Práce, 31. srpna 1945, . 97, s. 2
- *Zápotocký A.: Odboj nehledá od vodn ní v paragrafech*, Práce 1, . 57, 14. 7. 1945, s. 1-2

Rudé právo

- *Dramatické usv d ování katana Blaschtowitschky*, Rudé právo, 14. zá í 1945, . 109, s. 2.
- *Nacistický vrah 120 vlastenc popraven*, Rudé právo, 15. zá í 1945, . 110, s. 2.
- *Tvrđ proti nacist m a zrádc m: Dnes další zasedání lidového soudu*, Rudé právo, 13. zá í 1945, . 108, s. 2.

Použitá právní p edpisy

Dekret . 16/1945 Sb., o potrestání nacistických zlo inc , zrádc a jejich pomaha a o mimo ádných lidových soudech (tzv. Velký retribu ní dekret)

Dekret . 17/1945 Sb., o Národním soudu

Dekret . 138/1945 Sb., o trestání n kterých provin ní proti národní cti (tzv. malý retribu ní dekret)

Zákon . 22/1946 Sb. jímž se schvalují, m ní a dopl ují p edpisy o potrestání nacistických zlo inc , zrádc a jejich pomaha a o mimo ádných lidových soudech

Trestní ád . 119/1873 Sb.

Trestní zákoník . 117/1852 Sb.

Ústavní dekret presidenta republiky . 11/1944 Ú . v st. sl., o obnovení právního po ádku

Zákon na ochranu republiky . 50/1923 Sb.

N které internetové zdroje:

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1186450336-vizovicka-mata-hari/>

<http://www.policie.cz/soubor/securitas-imperii-14-pdf.aspx>

<http://www.historickykaleidoskop.cz/2-2010/cetnik-josef-bojas.html>

<http://nassmer.blogspot.cz/2010/05/hrdelni-retribuce.html>

<http://www.distance.cz/rocnik-2012/3-cislo/83-rocnik-2012/3-cislo/1265-causa-vladimir-pekelsky-2dil>

<http://m.rozhlas.cz/brno/upozornujeme/ zprava/822247>

<http://oulicky.blog.idnes.cz/c/263955/Obeti-dil-6-RD-Antonin-Vyslouzil.html>

Příloha 1

Teprve třináctiletý Kurt Blaschtowitschka. NA, Praha, fond P 1931-1940, sign. B 1946/12
Blaschtowitschka Kurt 1906.

P íloha 2

Pr kaz totožnosti Marie Blaschtowitschkové. SOA, Praha, fond MLS Praha, Ls 2/45.

Kennort: PRAG	
Kennummer: <i>B-59844</i>	
Gültig bis: <i>13. Januar 1925</i>	
Name	<i>Blaschtowitschka</i> <i>geb. Tomšů</i>
Vornamen	<i>Marie Theresia</i>
Geburtsdag	<i>1. Januar 1888</i>
Geburtsort	<i>Wien</i> <i>St. Leon</i>
Beruf	<i>im Haushalt</i>
Unveränderliche Kennzeichen	<i>fehlen</i>
Veränderliche Kennzeichen	<i>fehlen</i>
Bemerkungen: <i>keine</i>	

	Rechter Zeigefinger
	
	Linker Zeigefinger
	

<i>Blaschtowitschka Marie</i>	
(Unterschrift des Kennkarteninhabers)	
den <i>13. Januar 1925</i>	
in <i>Prag</i>	
	
 (Anstellende Behörde) (Unterschrift des ausfertigenden Beamten)	

Příloha 3

Krátká novinová zpráva o procesu s fotografií Kurta Blaschtowitschky. *Dnes proces s Blaschtowitschkou*, Práce, 13. září 1945, . 108, s. 2

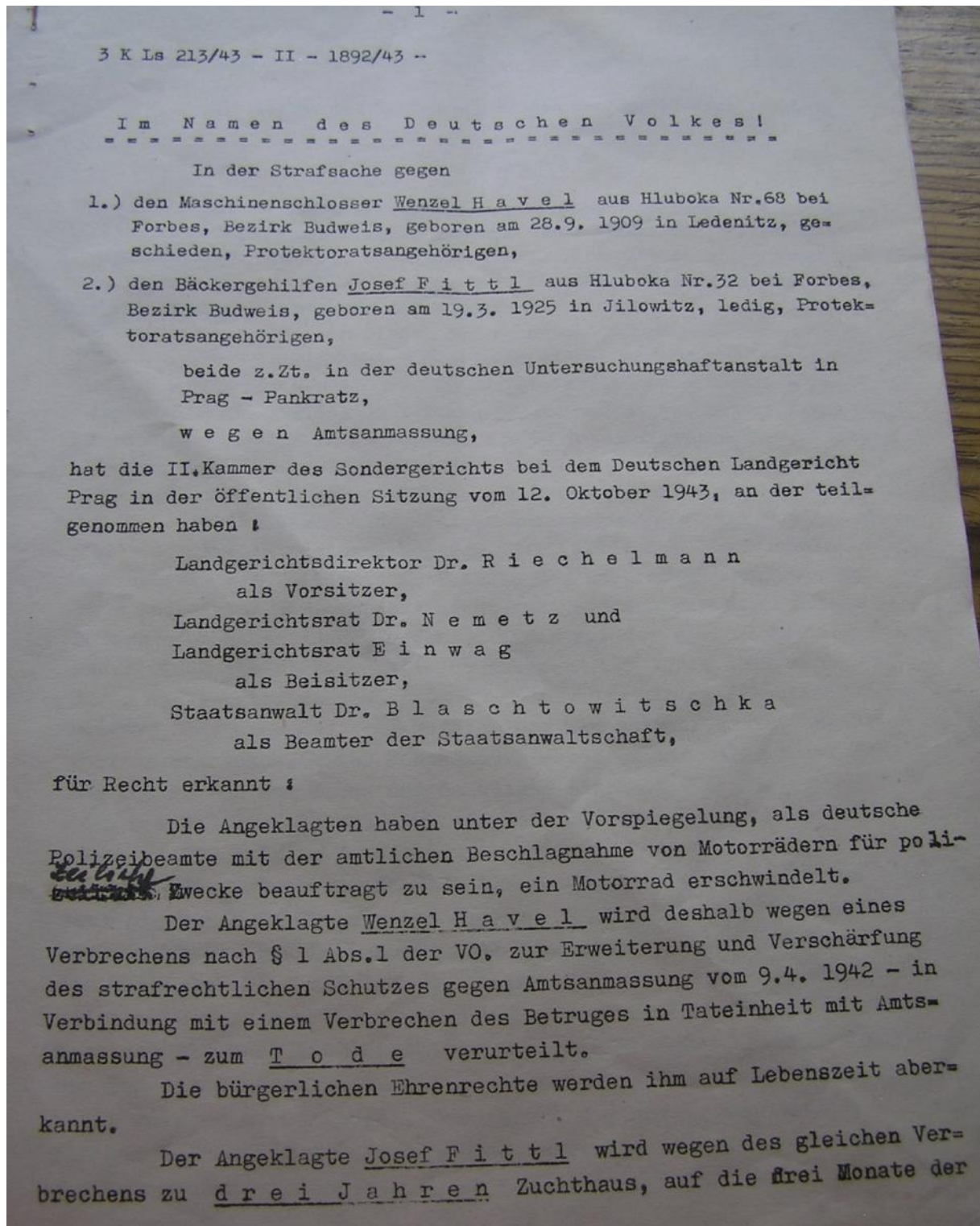
**Dnes proces
s Blaschtowitskou**
Jeden z nejzločinnějších typů
okupace

Dnes začíná před pražským lidovým soudem proces s dr. Kurtem Blaschtowitskou, 39letým bývalým státním zástupcem při bývalém německém zemském soudu v Praze, obžalovaným ze zločinu proti osobám a zločinu proti majetku podle dekretu presidenta republiky. Blaschtowitska je taky jeden z těch prvních nacistických zločinců, kteří si vysloužili „osvobodovací medaili“. Nenáviděl Čechy a způsobil smrt asi 120 osob svými zásahy. Při tom lákal peníze na českých lidech nej cyničtější způsobem. V přelíčení, kterému předsedá v. r. Kozák, a při kterém je žalobcem náměstek vedoucího veřejné obžaloby při lidovém soudu dr. K o t ý n e k, objeví se jeden z nejzločinnějších typů z dob okupace.

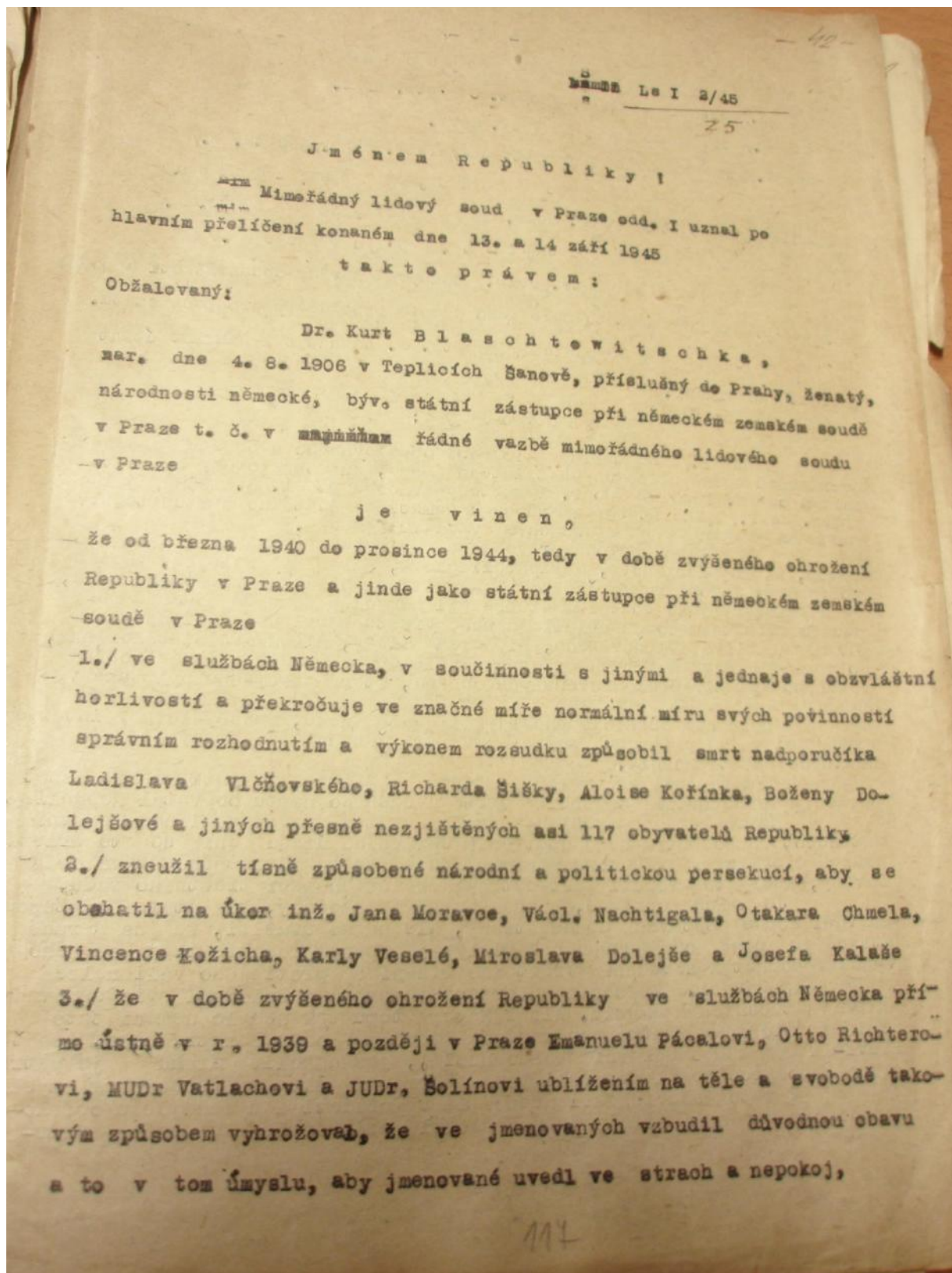
P íloha 4

Jeden z rozsudk trestu smrti, který byl vynesena na základ obžaloby z pera K. Blaschtowitschky. ABS, fond 134, sign. 134-444-2.

Příloha 5

Rozsudek nad Kurtem Blaschtowitschkou. SOA, Praha, fond MLS Praha, Ls 2/45, s. 117.

Příloha 6

Fotografie mladého Eduarda Czerného. SOA Plzeň, fond MLS Cheb, karton 58, Ls 1399/46.

P íloha 7

Rozsudek nad Eduardem Czerným. SOA, Plzeň, fond MLS Cheb, kart. 58.

